

UNIVERSITETET I TRONDHEIM
MUSEET
ZOOLOGISK AVDELING

TIL UTLÅN - HEFTE 2
MAX. LÅNETID 1 MND.

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ZOOLOGISK SERIE 1975-7

**Faunistiske undersøkelser
på Froøyene
i Sør-Trøndelag, 1974**

Otto Frengen og Nils Røv

Universitetet i Trondheim

K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975 - 7

Faunistiske undersøkelser på Froøyene i Sør-Trøndelag, 1974

av

Otto Frengen og Nils Røv

Undersøkelsen er utført etter oppdrag fra
Det Kgl. Miljøverndepartement

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet

Trondheim, juni 1975

ISBN 82-7126-080-4

REFERAT

Frengen, Otto og Nils Røv. 1975. Faunistiske undersøkelser på Froøyene i Sør-Trøndelag, 1974. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975 - 7.

For å få et bilde av den hekkende sjøfuglbestand ble området systematisk undersøkt i tidsrommet 4.7. - 19.7. 1974. Det ble spesielt lagt vekt på opptelling av kolonier. **To kortere turer ble også foretatt i september og oktober med henblikk på opptelling av mytende silender og undersøkelse av havert på kasteplassene.**

Av måkeartene svartbak, gråmåke, sildemåke og fiskemåke ble i alt ca. 2700 registrert. Svartbak var vanligst med ca. 1000 par. I alt 60 ternekolonier ble talt opp, i alt ca. 2500 par. 95.4 % av disse ble beregnet å tilhøre rødnebbterne. **Av krykkje ble 1743 reir funnet. Kolonien på Halten fyr inneholdt 1666 reir. 305 tyvjo ble opptalt, derav 24 % lyse individer.** Ved estimering av teistebestanden kom vi fram til 3900 individer, derav 470 ved moloen på Halten. Minimum 1500 par ærfugl ble antatt å hekke i området. Størrelsen på grågåsbestanden var vanskelig å fastslå. I alt 461 voksne og 62 unger ble opptalt. Antall storskarv reir i 10 kolonier ble opptalt, tilsammen 1914 reir. Av småskarv ble 868 reir funnet. Tallmessig utgjør de ovennevnte artene storparten av hekkebestanden av sjøfugl i området.

Flere tusen silender myter i området i juli - august. I den første observasjonsperioden ble bestanden beregnet til 2000-2500 individer. I september var et betydelig større antall tilstede.

Den totale havertbestand i området ble beregnet til minimum 1100-1200 dyr. Dette tallet bygger på opptelling av havertunger i oktober. I løpet av to dager ble 97 unger funnet. Steinkobbepbestanden er anslått av Per Øynes til å være ca. 400 dyr. En fast oterbestand skal finnes i området. Vånd forekom på de fleste øyene og holmene i stort antall. På en av øyene fantes pinnsvin (innført).

Det ble konkludert med at området hadde klar verneverdi som typeområde og som referanseområde for økologisk forskning. Karakteristisk for området er isolert beliggenhet, liten menneskelig påvirkning, høy produktivitet og rik fauna. Området er dessuten av betydelig størrelse og bør betraktes som en faunistisk enhet.

Otto Frengen, Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet,
Zoologisk avdeling, N-7000 Trondheim.

Nils Røv, Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim, Rosenborg,
N-7000 Trondheim.

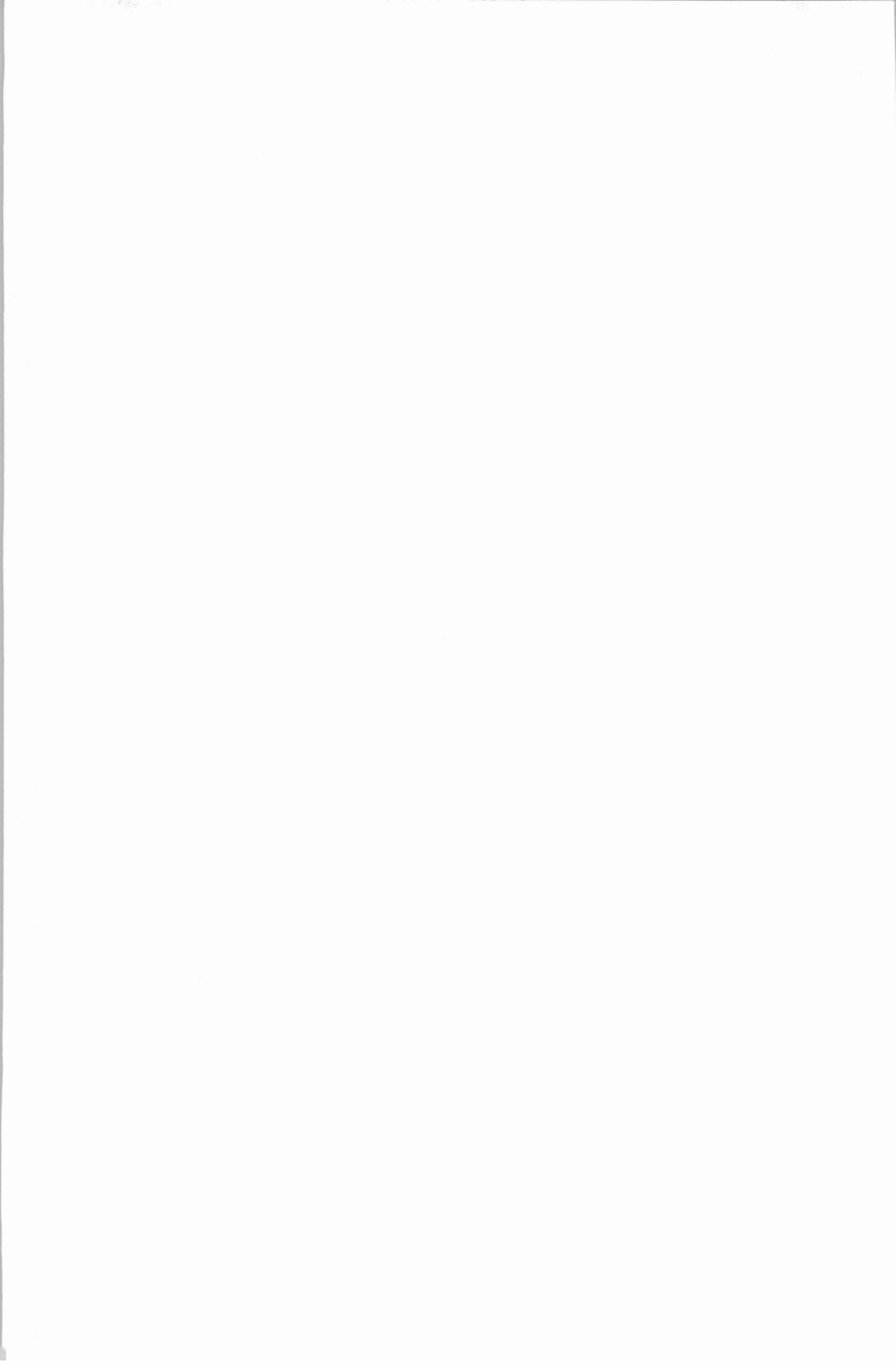

INNHOLD

REFERAT

INNLEDNING	5
BESKRIVELSE AV OMRÅDET	5
METODER OG MATERIALE	7
RESULTATER OG KOMMENTARER	8
Hekkebestand	9
Storskarv	9
Toppskarv	10
Hegre	21
Ærfugl	22
Grågås	22
Tjeld	23
Steinvender	23
Tyvjo	24
Måker	24
Krykkje	25
Terner	26
Teiste	28
Smålom	29
Siland	29
Storspove	29
Lunde	30
Hekkende spurvefugler	30
Skjeldnere hekkefugler	31
Arter som forekommer utenom hekkkesesongen ..	32
Pattedyr	38
KONKLUSJON	40
LITTERATUR	42

INNLEDNING

Etter oppdrag fra Det Kgl. Miljøverndepartement ble det i 1974 foretatt undersøkelser av fugle- og pattedyrfaunaen i Froøyene i Frøya kommune, Sør-Trøndelag. Med Froøyene menes det i denne rapporten den øygruppen som ligger mellom Vingleia fyr og Halten (Fig. 1).

For å få et bilde av den hekkende sjøfuglbestanden ble størstedelen av området systematisk undersøkt i tidsrommet 4. - 19. juli. Det ble videre foretatt en tur i september for å registrere mytende siland, samt en tur i oktober for å telle havertunger på kasteplassene. Foruten det materialet som ble innsamlet på de ovennevnte turer, har Otto Frengen stillt deler av sitt observasjonsmateriale fra et par tidligere turer til disposisjon.

Det området som ble systematisk undersøkt i juli 1974 er vist på kartet Fig. 1.

Allerede etter den første registreringsperioden viste vårt materiale at en rekke av de kriterier som bør ligge til grunn for en eventuell fredning, ifølge Departementets orientering, klart forelå. Vi fant grunn til, så snart som mulig, å tillate oss å utarbeide et fredningsforslag for Froøyene. Dette ble sendt fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/naturvern-konsulenten, 9. oktober 1974. Vi finner ingen grunn til å gjenta de premisser som ble lagt til grunn for fredningsforslaget i denne rapporten. Det henvises i stedet til ovennevnte brev.

Lokalbefolkningen på Sauøy, hvor vi bodde under oppholdene på Froøyene, har bidratt med en rekke opplysninger både av faunistisk og praktisk art, og har dessuten vært behjelpelig med innkvartering, leie av båt osv. Vi vil uttrykke vår takk til alle som har bidratt til at undersøkelsen har blitt så vellykket, og som dessuten har gjort vårt opphold i området til en fornøyelse. Brødrene Støen på Halten takkes for å ha bidratt med faunistiske opplysninger. Zoologisk Institutt, Norges Lærerhøgskole, har gitt økonomisk støtte til undersøkelser av havert.

BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Froøyene består av et stort antall mindre øyer, holmer og skjær, omgitt av et stort gruntvannsområde. Øygruppen kan sies å ligge på en stor undersjøisk halvøy som skråner bratt ned mot Frohavet i sør-øst.

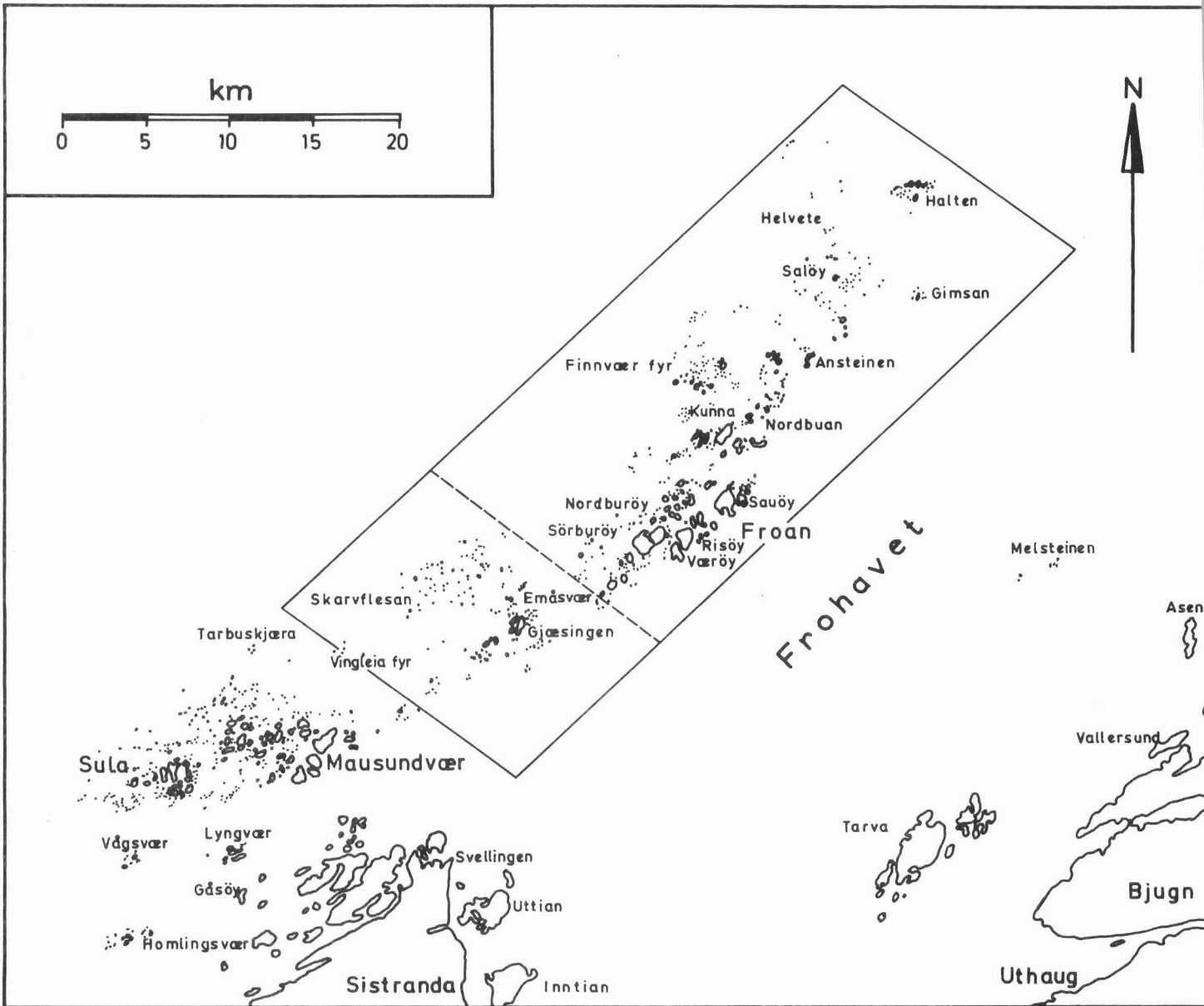

Fig. 1. Kart over Nord-Frøya med Froøyene (innrammet). Den delen av Frøøyene som ble systematisk undersøkt i juli 1974 ligger nord-øst for den stiplede linjen på kartet.

Vegetasjonen på øyene og holmene er forholdsvis ensformig og domineres av lyngheisamfunn (hovedsakelig Calluna). Foruten et plantefelt av buskfuru, er området i det vesentlige treløst.

Nordhagen (1917) har foretatt en meget grundig analyse av de viktigste plantesamfunn på Froøyene, og har dessuten gitt en utførlig beskrivelse av de geologiske og topografiske forhold. Vi henviser derfor til dette arbeidet med hensyn til en nærmere beskrivelse av natur og vegetasjon.

METODER OG MATERIALE

For fugl i hekkesesongen har vi valgt en metode som for de fleste arter resulterer i angivelse av antall voksne individer innen det undersøkte området. Tallene bygger på direkte observasjoner, dvs. telling av stasjonære individer eller reir. Tallene er selvfølgelig minimumstall, men for de viktigste artene ligger de, ifølge våre vurderinger, ikke langt fra de riktige verdiene.

Selve takseringsarbeidet ble foretatt ved at vi delte undersøkelsesområdet inn i en rekke stasjoner som vi nummererte etter rekkefølge. Innen hver stasjon ble så samtlige individer av de ulike artene opptalt. Bestanden av terne, krykkje og skarv ble hovedsakelig beregnet ved å telle antall reir i koloniene. For ærfugl ble det skilt mellom hanner og hunner, og for grågås ble antall unger i flokkene spesielt talt opp. Ved telling av tyvjo talte vi opp mørke og lyse individer hver for seg. Observasjoner av fugl på trekk/streif eller under myting ble spesielt notert. Ved telling av silandflokker ble større flokker i flukt til dels fotografert (300 mm tele, Nikon). Denne metoden anbefales ved taksering av store flokker i flukt, hvor observasjonstiden begrenser nøyaktigheten av tellingene.

Som regel gikk vi i land på samtlige øyer og holmer for å telle det som fantes både på holmen, i lufta over og på sjøen omkring. Ved opptelling av fugl ute på sjøen f. eks. av siland og grågås, ble teleskop benyttet (Mirador 60 mm, 20-45X zoom).

Ved telling av mytende silender i september, ble området Sauøy - Horsøyene - Finnværet undersøkt ved at vi kjørte gjennom området i båt og gikk i land på enkelte holmer for å gjennomse området med teleskop. Ved den korte tiden som var til rådighet var det uråd å danne seg et korrekt bilde av bestanden.

Samtlige observasjoner av steinkobbe og havert ble notert. Under kasteperioden i oktober ble de kasteplassene som ligger nord for Sauøy oppsøkt og antall havertunger på skjærene ble talt.

Værforholdene er av avgjørende betydning ved opptelling av fugl på sjøen, bl. a. grågås og siland. Under vårt opphold i juli var været overveiende gunstig. Det samme var tilfelle ved de to andre turene.

Ved opptelling av selunger ble fiskebåt med kjentmann benyttet. Forøvrig brukte vi flatbunnet lettboat med påhengsmotor som fremkomstmiddel.

Undersøkellesperiodene, samt antall dagsverk er vist nedenfor.

<u>Periode</u>	<u>Antall dagsverk</u>
4. -19. juli	27
14. -15. september	4
11. -12. oktober	4
<u>Sum dagsverk</u>	<u>35</u>

RESULTATER OG KOMMENTARER

I alt ble 41 arter registrert som hekkende innen området. Av disse er 25 sjøfugler (måkefugler, andefugler, skarv, alkefugler, hegre, lom og vadefugler), 14 spurvefugler, 1 rovfugl (havørn) og 1 ugle (jordugle). Siland forekommer i særlig stort antall på sensommeren på grunn av myting (felling av vinge- og halefjær). Forøvrig må man regne med at en lang rekke arter forekommer i trekketidene vår og høst. Dette er ikke systematisk undersøkt av oss, men en del tilfeldig observasjonsmateriale foreligger. Det må dog bemerkes at Froan synes å spille en betydelig rolle som rasteplass for grågås under trekk. Områdets betydning for overvintrende fugl er mangelfullt kjent.

Av pattedyr finnes fem arter: havert, steinkobbe, oter, vånd og pinnsvin (den siste innført).

I denne rapporten vil det bli lagt vekt på de arter som forekommer i betydelig antall i hekkesesonger, alle sjøfugl. Dessuten siland og sel. Vi mener det er disse artene som må tas i særlig betraktning ved vurdering av områdets verneverdi.

Hekkebestand

Tabell 1 viser antall individer av de vanligste sjøfuglartene innen undersøkelsesområdet. Tallene representerer den hekkende bestand. Ved å dele tallene i tabellen med 2, framkommer antall hekkende par. Dette gjelder ikke for ærfugl, hvor antall hunner representerer minimum antall par i hekkesesongen (hannene er oftest i overvekt om våren). Tallene i tabellen må selvfølgelig ikke tas bokstavelig. De er framkommet ved å legge sammen vårt observasjonsmateriale fra de ulike stasjonene, og må regnes som minimumstall. En nærmere redegjørelse for hva tallene bygger på med hensyn til de forskjellige artene er medtatt under artskommentarene.

Andre arter som ble observert i mindre antall i hekketiden og som ble påvist hekkende eller hvor hekking er sannsynlig, er satt opp i Tabell 2. Tallene gjelder antall observasjoner. For siland og storspove er tallene noe usikre da disse artene samtidig forekom som hekkefugler og under trekk/myting.

For å vise hvordan observasjonsmaterialet fra hekkesesongen fordeles seg mellom de ulike stasjonene, er grunnmaterialet satt opp i Tabell 3. Det vedlagte kart (Fig. 2) viser beliggenheten av stasjonene innen undersøkelsesområdet.

Nedenfor følger kommentarer til de viktigste hekkefuglene.

Storskarv

Ti kolonier ble talt opp, tilsammen 1914 reir. Størrelsen på koloniene var (antall reir): 50, 65, 72, 79, 176, 205, 250, 303, 316 og 398. I tillegg kommer en koloni i nærheten av Halten som ikke ble opptalt, anslagsvis på 100-200 par. Totalt skulle dette tilsi en bestand innen undersøkelsesområdet på ca. 2000 hekkende par eller ca. 4000 forplantningsdyktige individer. Regner man at hvert par i gjennomsnitt produserer tre unger (minimum), skulle dette innebære en årlig produksjon på ca. 6000 skarv.

Tradisjonelt har storskarven på Froøyene vært utnyttet som mat for øybefolkningen. Også i dag regnes storskarv som en viktig viltart både i vårt land og i våre naboland (en god del norsk storskarv blir skutt utenom landets grenser). Hvis vi skal forvalte denne viktige ressursen på en

forsvarlig måte, forutsetter dette at koloniene blir fredet i hekkesesongen. Sterk ferdsel omkring koloniene, særlig tidlig i hekkesesongen er katastrofal for fuglene. Som eksempel kan nevnes tett ved Andsteinen (vest for Sørbuøy) var det svært få unger, selv om dette var en av de største koloniene i området. En koloni et stykke fra inneholdt flere hundre halv-voksne unger. Ved den førstnevnte kolonien foregår det skyteøvelser av marinen om våren. Dette medfører utvilsomt alvorlige forstyrrelser av kolonien.

Froøyene er det viktigste kjente hekkeområdet for storskarv syd for Lofoten, og må regnes som betydningsfullt også i landssammenheng.

Toppskarv

Tilsammen 868 reir ble funnet, fordelt på 31 kolonier. Hyppighetsfordelingen av koloniernes størrelse er vist på Fig. 3. Gjennomsnittlig antall reir pr. koloni var 28. Flere av koloniene virket overbefolket, dvs. de fleste reirplassene var opptatt. Størrelsen på de enkelte koloniene var sannsynligvis begrenset av tilgangen på gunstige reirplasser. De fleste reirene lå i grov steinur eller sprekker i berget, sjeldnere lå reirene åpent. I noen få tilfeller fantes småskarvreir i storskarvkoloniene.

Foruten Rundøy ved Ålesund er Froøyene sannsynligvis den viktigste hekkelokalitet for denne arten i Sør-Norge. Siden villminken velger lignende oppholdssteder som toppskarven, er denne arten sterkt utsatt på øyer og holmer der det finnes villmink.

Ifølge lokalbefolkningen er toppskarven under ekspansjon på Froøyene, og etablering av nye kolonier skjer stadig vekk, noe som også ble konstatert i 1974.

I vinterhalvåret samles store mengder toppskarv i Froøyene for overvintring. Ringmerkingsundersøkelser viser at disse fuglene stammer fra hekkesteder både nord og syd for Trøndelagskysten. Dette belyser områdets næringsmessige betydning for sjøfugl.

Tabell 1. De vanligste hekkende sjøfugl innen undersøkelsesområdet. Tallene er basert på observasjoner eller reirfunn og angir antall voksne individer. For ærfugl og grågås er også antall unger (pull.) angitt. Se nærmere under artskommentarene

---

Storskarv, <u>Phalacrocorax carbo</u>	3 825
Toppskarv, <u>Phalacrocorax aristotelis</u>	1 736
Hegre, <u>Ardea cinerea</u>	266
Ærfugl, <u>Somateria mollissima</u> , ♂♂	176
Ærfugl, <u>Somateria mollissima</u> , ♀♀	974
Ærfugl, <u>Somateria mollissima</u> , pull.	525
Grågås, <u>Anser anser</u> , ad.	461
Grågås, <u>Anser anser</u> , pull.	62
Tjeld, <u>Heamatopus ostralegus</u>	493
Steinvender, <u>Arenaria interpres</u>	82
Tyvjo, <u>Stercorarius parasiticus</u> , mørk fase	232
Tyvjo, <u>Stercorarius parasiticus</u> , lys fase	73
Svartbak, <u>Larus marinus</u>	1 965
Sildemåke, <u>Larus fuscus</u>	1 313
Gråmåke, <u>Larus argentatus</u>	778
Fiskemåke, <u>Larus canus</u>	1 306
Krykkje, <u>Rissa tridactyla</u>	3 486
Makrellterne, <u>Sterna hirundo</u>	226
Rødnebbterne, <u>Sterna paradisaea</u>	4 710
Teiste, <u>Cepphus grylle</u>	3 900

Tabell 2. Andre arter som helt sikkert eller sannsynligvis hekker i området. Tallene angir antall observerte voksne individer. H = hekking påvist ved reirfunn eller observasjoner av ungfugler. h = hekking sannsynlig. (H) = hekking påvist av andre

Smålom, <u>Gavia stellata</u>	18	H
Stokkand, <u>Anas platyrhynchos</u>	8	H
Siland, <u>Mergus serrator</u>	20	H
Gravand, <u>Tadorna tadorna</u>	1	(H)
Havørn, <u>Haliaeetus albicilla</u>	5	H
Vandrefalk, <u>Falco peregrinus</u>		(H)
Sandlo, <u>Charadrius hiaticula</u>	8	H
Enkeltbekkasin, <u>Gallinago gallinago</u>	2	h
Storspove, <u>Numenius arquata</u>	10	h
Rødstilk, <u>Tringa totanus</u>	17	h
Lunde, <u>Fratecula arctica</u>	26	(H)
Hubro, <u>Bubo bubo</u>		(H)
Jordugle, <u>Asio flammeus</u>	1	(H)
Lerke, <u>Alauda arvensis</u>	4	h
Ramn, <u>Corvus corax</u>	10	H
Kråke, <u>Corvus corone</u>	108	H
Skjære, <u>Pica pica</u>	2	(H)
Gråtrost, <u>Turdus pilaris</u>	11	H
Svarttrost, <u>Turdus merula</u>	1	h
Steinskvett, <u>Oenanthe oenanthe</u>	82	H
Munk, <u>Sylvia atricapilla</u>	1	h
Løvsanger, <u>Phylloscopus trochilus</u>	1	h
Heipiplerke, <u>Anthus pratensis</u>	46	H
Skjærpiplerke, <u>Anthus spinoletta</u>	191	H
Linerle, <u>Motacilla alba</u>	31	h
Stær, <u>Sturnus vulgaris</u>	21	H
Bergirisk, <u>Carduelis flavirostris</u>	38	H
Gråspurv, <u>Passer domesticus</u>	4	h

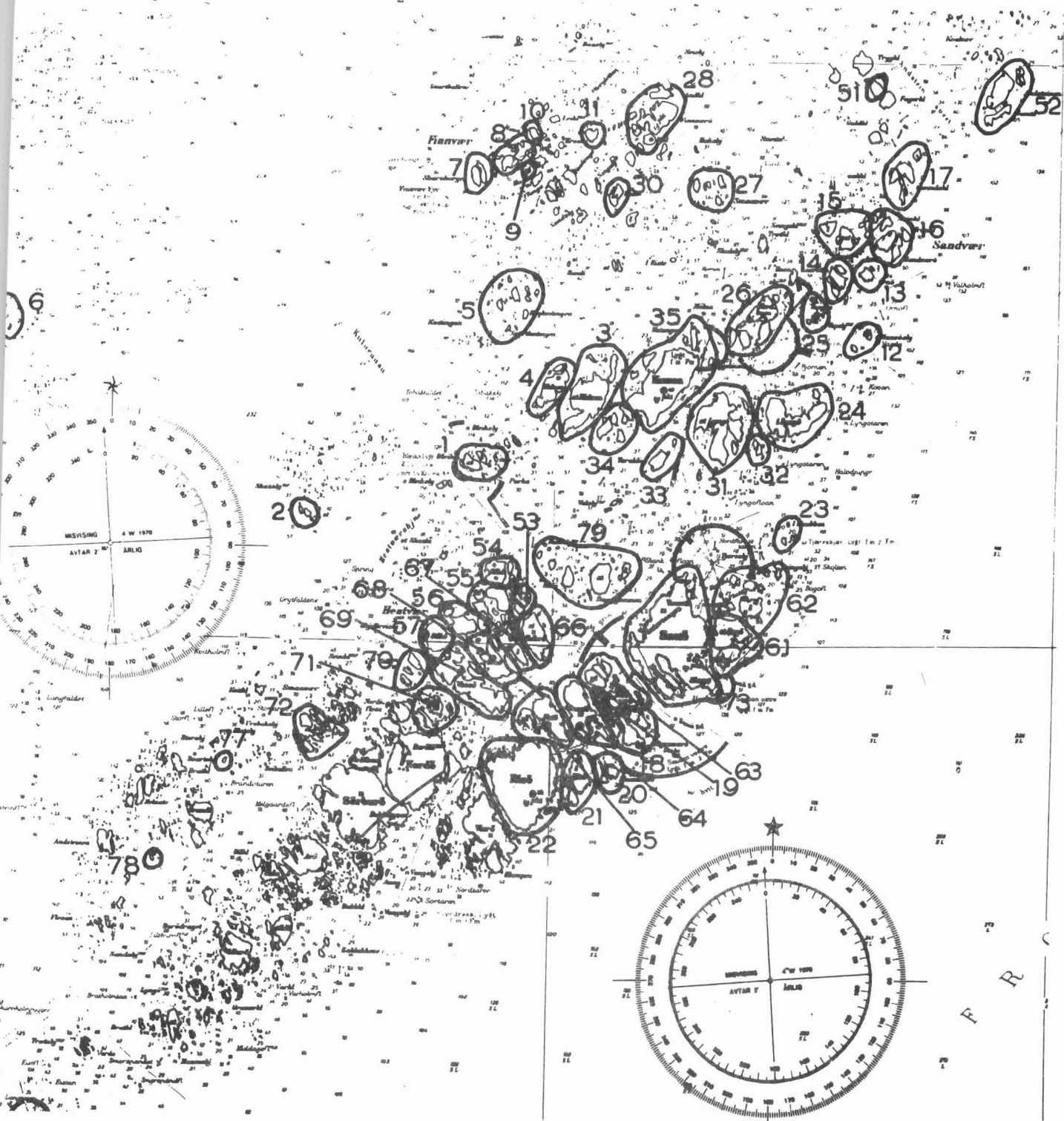

Fig. 2. Kart over undersøkelsesområdet, hvor de ulike stasjoner er inntegnet (se Tabell 3).

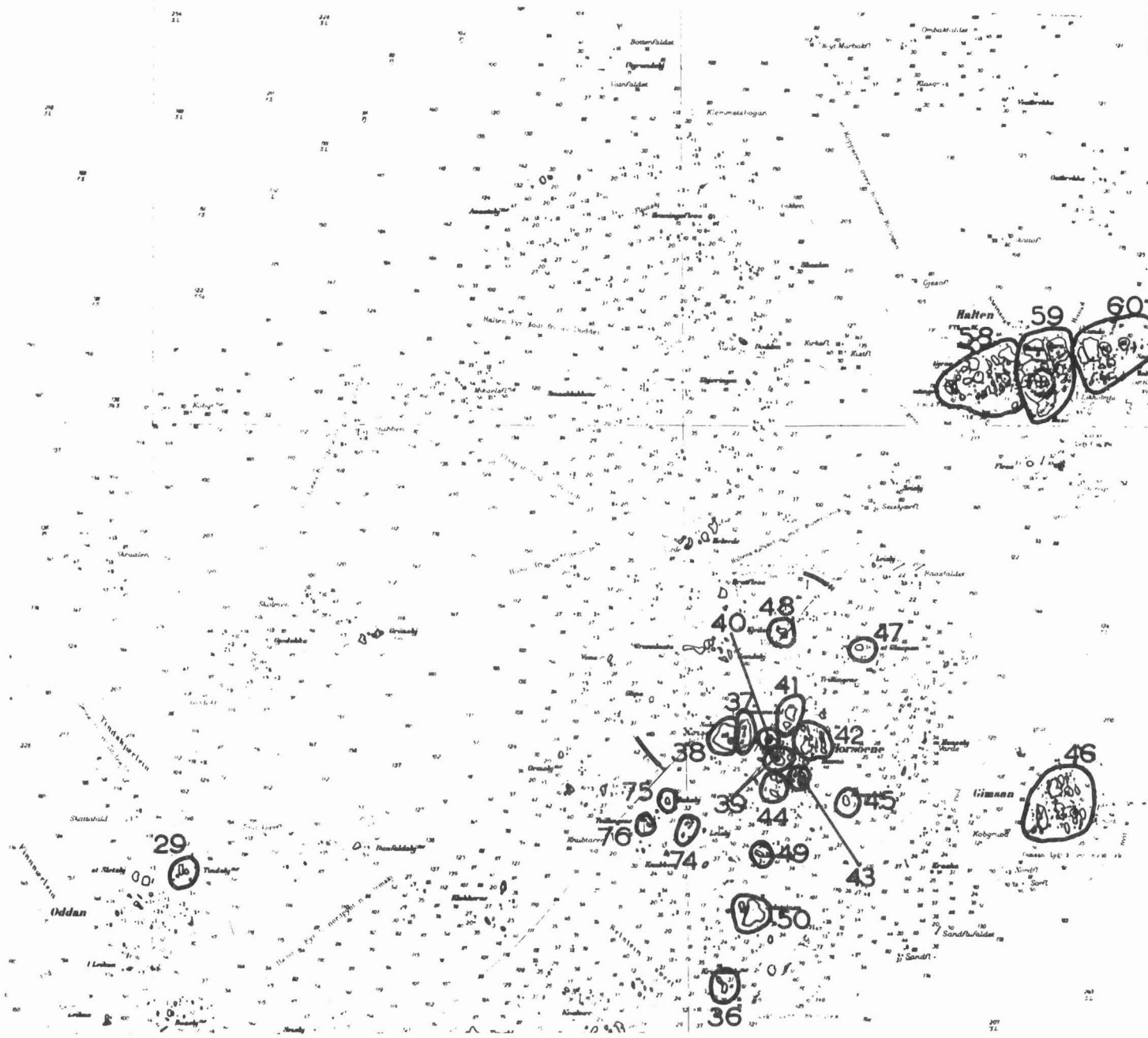

Fig. 2 fortsettelse.

Tabell 3. Observasjoner ved de forskjellige stasjonene. r betyr antall reir.

Forøvrig antall individer

Stasjon nr.	1	2	3	3	4	5	7	8	8	9	10	11	12	13
Svartbak	51		21	14	50	28	28	28		61	2	22		
Gråmåke			25	12		11	4			1				2
Sildemåke	7		5			2	1			25	8	147		
Fiskemåke	38		30		4	5	3		1			18		
Krykkje														
Makrellterne	21 r			5 r										
Rødnebbterne			140	24 r	190 r	100	54 r	70	78 r	192 r	19 r			
Terne, blandet			196 r											
Terne, ubest.														
Tyvjo	2		12	9	6		6			2	4	1	1	
Ærfugl, ♂♂	5		11	1	12	2				3	2			
Ærfugl, ♀♀	22		12	21	15	27	13			26	12	11		
Ærfugl, ad.					15,									
Ærfugl, pull.	4			3							20	13		
Grågås, ad.					1									2
Grågås, pull.														
Storskarv			398 r											
Småskarv	8 r		60 r	44 r	180									
Tjeld	10		6	7	5	5	8		1 r	4	8	4		
Steinvender	1		6							2	2			
Rødstilk														
Hegre			2							7				
Teiste	61		84	50	74	69	13	32		7	25	9		
Lunde					4									
Smålom					1									

Tabell 3 forts.

Stasjon nr.	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	24	24	26	27
Svartbak	32	38	29	42	31		29	6	10	16	72	23	23	22	65
Gråmåke	34	4	4	4	10		8	2	1		8			9	
Sildemåke	17		6	10	4		2	111			4			2	30
Fiskemåke	15	11	12	41	4		4	30	3		62	4	4	3	10
Krykkje															
Makrellterne														2 r	3 r
Rødnebbterne	20 r			69 r	19 r			59 r		20				18 r	56 r
Terne, blandet			20												
Terne, ubest.															
Tyvjo	4	7	8	7	2		2	2	9		8	2	2	3	5
Ærfugl, ♂♂		6	5		1		1		3	4	19	6	6	4	
Ærfugl, ♀♀	21	18	22	4	29		15	12	7	2	40	15	15	22	8
Ærfugl, ad.															
Ærfugl, pull.	23	4	2	3	14		22	8	8	9	14	16	16	30	12
Grågås, ad.	2	29	4	12			7				14				
Grågås, pull.							8				18				
Storskarv										40					
Småskarv									75 r					5 r	
Tjeld	6	6	8	19	6		15	6	3	1	14	3	3	15	15
Steinvender					1		6	1			3			2	
Rødstilk				2					6		1				
Hegre						36 r					2			2	1
Teiste	37	2	17	7	54		40	28	17	6	34	12	12	20	16
Lunde															
Smålom											1			1	1

Tabell 3 forts.

Stasjon nr.	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Svartbak	123		22	37	26	21	15	36	22	4	17		4	22
Gråmåke	7			21	4	20	2	17	13	42				
Sildemåke	5		6	16		4	2	4	4	4	11		2	
Fiskemåke	28		10	35	4	20	14	19	17	4	28		6	4
Krykkje												34 r		
Makrellterne	3 r													
Rødnebbterne	74 r		34	51 r			76 r	15			20			
Terne, blandet					10 r			30 r						41 r
Terne, ubest.														
Tyvjo	16		2	3	6	6	8		2	10	3		4	4
Ærfugl, ♂♂	1			6		1	2	1						
Ærfugl, ♀♀	32		1	41	2	2	14	7		5			14	5
Ærfugl, ad.					19									
Ærfugl, pull.				21	2		5		6				5	
Grågås, ad.	1		17								6	5		1
Grågås, pull.														
Storskarv		250 r						303 r						
Småskarv								117 r	7 r	168 r	17 r		27 r	1 r
Tjeld	14		2	11	4	7	10	4	9	2	6		1	9
Steinvender	5		1	4		2	2				1	29		
Rødstilk				1										
Hegre	3			2	2	1	2	1						1
Teiste	49	80	1	41	14	12	23	32	19	46	6		15	20
Lunde			4											
Smålom										4				

Tabell 3 forts.

Stasjon nr.	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
Svartbak	49	18	21	26	93	45	4	40	36	93	6	17	16	
Gråmåke	21		1	11	5			8	8	16	2	2	3	
Sildemåke	1							80	3	9	23			
Fiskemåke	5		6	4	39	8	3	37	12	10	2	62		
Krykkje					19 r									
Makrellterne													4 r	
Rødnebbterne	18		44 r		82		7 r	159 r		69 r			28 r	
Terne, blandet		13			13 r									
Terne, ubest.									228 r					
Tyvjo	3	2	4		11	1	2	5	3	5	1	3	4	
Ærfugl, ♂♂	1				14						8	7		
Ærfugl, ♀♀	14	7	7	2	37	2		7	13	22	9	4	18	
Ærfugl, ad.														
Ærfugl, pull.	3	10	7		25			11	10	7	3	7	2	
Grågås, ad.	11		2		54			157		23		22		
Grågås, pull.	4				5							25		
Storskarv														
Småskarv	3 r			33 r	19 r	34 r	10 r							
Tjeld	8	5	2		26		4	18	2	10	2	2	16	
Steinvender	3				2			4		2				
Rødstilk														
Hegre				1 r	1					10 r	19	3	4	
Teiste	22	4	6		44	7	8	3	35	40	4	6	6	
Lunde			1	2		4								
Smålom													2	

Tabell 3 forts.

Stasjon nr.	56	56	57	58	59	60	60	61	62	63	64	65	66	67
Svartbak	8	8	8	48	65	31	23	23	23	8	7	30	8	4
Gråmåke	2	2	2	7	106	10	53	23	23	22	33	32	16	9
Sildemåke	65	120	120	1			14	62	62	2	95	10	39	82
Fiskemåke	33	2	2	125	2	28	24	110	110	5	55	19	12	15
Krykkje				6 r	1706 r	18 r								
Makrellterne	3 r	6	6	4	4 r									
Rødnebbterne	42 r	30	53 r	14 r	21 r	50	42 r							
Terne, blandet					20	14 r		43						
Terne, ubest.														
Tyvjo	4	10	8	8	4	7	2	4	4	1	1	2	2	3
Ærfugl, ♂♂		1			1	5	4							
Ærfugl, ♀♀	22	5	53	26	24	24	34	20	20	7	9	17	5	2
Ærfugl, ad.														
Ærfugl, pull.			29	5	19	18	44	44	44	7	7	12		
Grågås, ad.	19				2	5	22	22	22	3	3	2		5
Grågås, pull.								2						
Storskarv														
Småskarv								6 r	6 r	28 r				
Tjeld	3	6	27	8	32	8	8	3	3	2	3	3	4	4
Steinvender	1	2	16	7	2	3								
Rødstilk							1							
Hegre		2	15	2	2	1	6	6	6		56		5 r	
Teiste	4	6	56	470	14	8	22	25	25	13	70	9	13	
Lunde			5	2										
Smålom	2						2							

Tabell 3 forts.

Stasjon nr.	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81
Svartbak	7	11	49	20	52							37		10
Gråmåke	13	2		13	66							10		17
Sildemåke	130	82	1	8	71							1		5
Fiskemåke	17	16	1	9	68							56		10
Krykkje														
Makrellterne						35								
Rødnebbterne														
Terne, blandet														
Terne, ubest.											60			
Tyvjo	2	6		4	16								8	
Ærfugl, ♂♂		1	7		12								18	
Ærfugl, ♀♀	13	20	13	4	34								12	
Ærfugl, ad.														
Ærfugl, pull.		5	9		21								12	
Grågås, ad.	6	10	1		7								3	
Grågås, pull.														
Storskarv							79 r	176 r	72 r	205 r	316 r		50 r	65 r
Småskarv				38 r	94 r					30 r	31 r		5 r	
Tjeld		8	4	2	20								8	
Steinvender	1													
Rødstilk				4	2									
Hegre	2				5								1	
Teiste	4	5	11	5	41	32							43	
Lunde														
Smålom	6	2			2									1

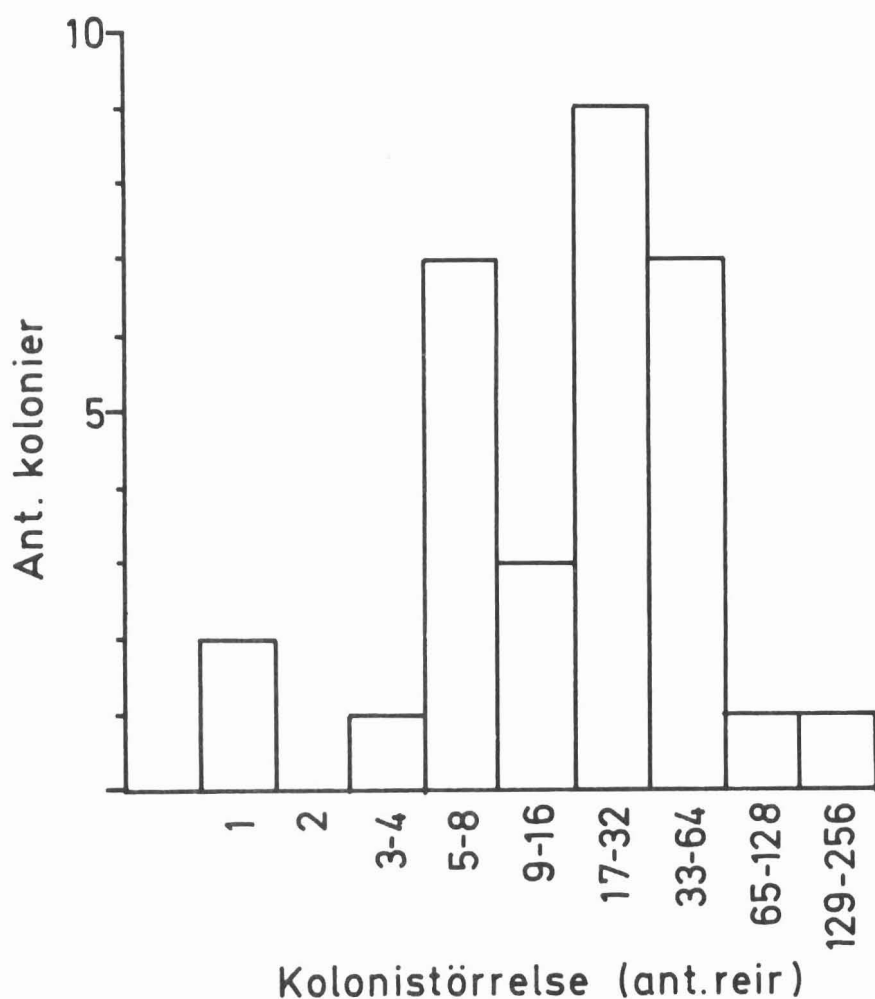

Fig. 3. Hyppighetsfordeling over kolonistørrelse hos toppskarv, Phalacrocorax aristotelis. Antall kolonier: 31. Gjennomsnittlig antall reir pr. koloni: 28.

Hegre

I en plantning av buskfuru på en holme mellom Prestøy og Sauøy fantes en koloni hvor 36 reir ble opptalt. I tillegg ble 16 reir funnet andre steder, oftest i bergkløfter. Dette skulle utgjøre minimum 52 hekkende par. Det totale antall observasjoner av voksne fugl var 266. Siden en god del hegreunger allerede var flyvedyktige på den tiden undersøkelsen pågikk, er det vanskelig å legge antall observerte individer til grunn for bestandsvurderingene. Et sted omkring 100 hekkende par er ikke usannsynlig,

siden en må regne med at en god del reir ble oversett av oss. Noen stor bestand er dette ikke. Ifølge lokalbefolkningen er bestanden av hegre økende.

Ærfugl

Det nøyaktige tall for bestanden er vanskelig å beregne så seint på sesongen. Opptelling om våren ville vært bedre. At bestanden teller 1000 par må regnes som et absolutt minimum. En god del hunner som lå på reir ble utvilsomt oversett. At så få hanner ble opptalt kommer av at disse søker ut mot de ytterste skjær for å mye (felle fjærene) midtsommers.

Bestanden av ærfugl på Froøyene har tidligere vært betraktelig større. Nordhagen (1917) angir bestanden i hele øygruppen til 5000 hekkende par i begynnelsen av dette århundret.

Selv om forholdet mellom antall unger og voksne hunner er lite i det observerte materialet, synes hekkingen denne sesongen å ha forløpt relativt bra, i forhold til det antall unger som observeres mange andre steder langs kysten. Svartbak og gråmåke er antatt å beskatte ærfuglunger meget hardt. Dette er også en alminnelig oppfatning blant kystbefolkningen. Vårt observasjonsmateriale tyder på at i hvertfall i 1974 fikk ærfuglungene stort sett være i fred for stormåkene. Vi iakttok ikke et eneste tilfelle hvor ærfuglunger ble tatt av måke. Næringstilgangen for de to største måkeartene syntes god i 1974. Dette kunne være en forklaring på at beskatningen av ærfugl var minimal.

Grågås

Denne arten er meget vanskelig å telle i hekketida. Det viktigste av vårt materiale er basert på tellinger av gjess på sjøen, blant annet av flere flokker av mytende fugler. Slike tellinger forutsetter gunstige værforhold med rolig sjø, da mytende gjess har stor evne til å unngå å bli observert på sjøen. På en lang rekke øyer og holmer var vegetasjonen helt nedbeitet av gås. Dessuten fantes store mengder møkk og mytefjær som viste at gjessene var tilstede i langt større grad enn våre observasjoner skulle tyde på. Hvor stor del av den stasjonære bestand som hekker er

vanskelig å bedømme, da det ifølge undersøkelser finnes en betydelig andel ikke forplantningsdyktige individer på hekkelokalitetene om sommeren.

I tillegg til det antall som er anført i Tabell 1, kan nevnes at på Grønnskjærene ble store mengder gjess observert på lang avstand i teleskop. Denne lokaliteten er ifølge lokale kilder et vanlig tilholdssted for gjess under myting. Vi finner det rimelig å anta at bestanden av hekkende grågås på Froøyene ligger godt over den bestand som er angitt i tabellen og som bygger på direkte observasjoner.

I landsmålestokk må Froøyene kunne regnes som et av de viktigste hekkeområder for arten. Spesielt i Sør-Norge er området av stor betydning. En forutsetning for at grågjessene skal kunne gjennomføre en vellykket hekking er at den får være i fred i hekketida.

Tjeld

Minimum 250 par hekker i området, en tetthet som sannsynligvis ligger på det nivå man ellers ville finne på tilsvarende områder langs kysten.

Steinvender

Denne arten hekker spredt, men fåtallig over hele området. Flere reir ble funnet. De fleste observasjoner var av par eller enkeltindivider, ofte i tilknytning til ternekolonier. En vurdering av observasjonsmaterialet skulle tilsi at ca. 36 hekkende par ble registrert. I tillegg ble tre flokker av fugl på trekk eller streif observert (29, 16 og 7 individer), tilsammen 52 individer.

På bakgrunn av at steinvenderen regnes som meget sparsomt utbredt som hekkefugl i det sydlige Norge (Haftorn 1971), utgjør Froøyene muligens et viktig område for arten i denne delen av landet.

Tyvjo

Tyvjoen hekket spredt over hele området. Som kjent forekommer denne arten i to fargevarianter, en lys og en mørk fase. Mengdeforholdet mellom disse varierer langs kysten, med økende innslag av lyse individer mot nord. Haftorn (1971) oppgir ca. 30% innslag av den lyse variant på Smøla og Froøyene. Vårt materiale fordeler seg på følgende måte:

Mørk fase	232 individer	76 %
Lys fase	73 individer	24 %
Sum	305 individer	100 %

Hekkebestanden av tyvjo vil trolig variere en del fra år til år alt etter tilgangen på næring, men ifølge erfaringer fra andre kystområder (Suul & Frengen udat.), er tettheten av tyvjo på Froøyene større enn det som ellers er vanlig langs kysten.

Måker

Totalt hekker minst 2700 par måker innen undersøkelsesområdet. I tillegg fantes en "fast", ikke hekkende bestand av måker (gråmåke, sildemåke og svartbak) ved samtlige storskarvkolonier, anslagsvis 50-100 individer ved hver koloni. Disse måkene ernærte seg for en stor del av fiske rester ved skarveredene, samt egg eller unger i redene når kolonien ble forstyrret tidlig på sesongen.

Svartbaken utgjør klart den vanligste måkearten, med minimum 1000 par spredt omkring i hele området. Næringstilgangen for denne arten var utvilsomt god, og så ut til å bestå for en stor del av kråkeboller som den hentet fra grunt vann ved fjære sjø.

Gråmåken forekom kolonivis i større antall på de noe større holmene i de sydlige deler av undersøkelsesområdet (Bogøy, Sauøy, Prestøy, Futøy og Hestvær), forøvrig spredt i mindre antall.

Både fiskemåke og sildemåke forekom relativt vanlig på de fleste litt større grasbevokste holmene. Sildemåken er avhengig av god tilgang på åte i sjøen (f. eks. småsild) for å kunne gjennomføre hekking, i hvertfall i uberørte naturtyper ved kysten. Våre iakttagelser tyder på dårlig hekkesuksess på Froøyene i 1974. Generelt er også typiske kolonifugler som sildemåke utsatt for uvettig egganking og andre forstyrrelser i hekketida.

Froanpopulasjonen av sildemåke tilhører underarten Larus fuscus fuscus (nordnorsk sildemåke) som har sitt viktigste hekkeområde i Trøndelag etter de opplysninger som foreligger (Haftorn 1971). Barth (1968) oppgir den norske bestanden av denne rasen til grovt regnet 3000 par (eller mer). Froøyene skulle således ha 20-30% av den totale hekkebestand av L. fuscus fuscus i Norge.

Den totale bestand av sildemåke i Norge oppgis til ca. 9000 par (Barth 1968). På grunn av at sildemåken mange steder langs vår kyst er sterkt utsatt på grunn av øket fritidsaktivitet, og at den dessuten forekommer i lite antall, burde denne måkearten vies spesiell oppmerksomhet i tiden fremover.

Tradisjonelt har samling av måkeegg vært en viktig ressurs for befolkningen i kystområdene. Ved en fornuftig, planmessig eggsanking vil en årlig kunne høste 5-6 hundre kilo måkeegg uten at det vil ha noen negativ virkning på bestanden. Selv om det i dag ikke er aktuelt å utnytte en slik ressurs, bør den ikke bli vanskjøttet ved planløs forstyrrelse av eggværene, slik situasjonen ofte er i dag hvor uvedkommende lett kan oppsøke kystområdene i hurtiggående båter.

Krykkje

Syd for Røst finnes bare én koloni av betydelig størrelse, Rundøy utenfor Ålesund. Mellom Ålesund og Røst er Froøyene den eneste kjente krykkjekoloni.

Den største kolonien ligger ved Halten fyr og talte i 1974 1666 reir. I tillegg ble to mindre kolonier på Halten talt opp, tilsammen 24 reir. Foruten på Halten ble 34 reir funnet på Salø og 19 reir på Gimsan.

Krykkja er forholdsvis ny på Froøyene, hvor den skal ha etablert seg i 1920-åra (Haftorn 1971). I 1963 talte Haftorn 725 reir på Halten og 4 på Gimsan. En av grunnene til at krykkjekolonien på Halten har vokst så raskt i de senere åra er utvilsomt at den har vært beskyttet av personalet ved fyret. Hekkeforholdene skulle være like god f. eks. på Saløyene som på Halten, men her har forstyrrelser av kolonien resultert i dårlig hekkesuksess. Ifølge våre vurderinger vil krykkjebestanden på Froan kunne øke betydelig dersom koloniene fikk beskyttelse mot forstyrrelser i hekketida. I dag teller krykkjebestanden på Froøyene ca. $3\frac{1}{2}$ tusen individer.

Terner

Antall bebodde reir ble talt opp i 39 kolonier, i alt 2098 reir. I de øvrige koloniene ble antall fugl i lufta over kolonien talt opp, tilsvarende i alt 370 par. De opptalte koloniene fordelte seg på følgende måte:

	Antall kolonier	Antall par
Rødnebbterne		
Rene kolonier	36	1314
Inklusivt noen få (2-4) par makrellterne	8	496
Blandede kolonier (ca. 1/5 makrellterne)	13	379
Makrellterne, ren koloni	1	21
Kolonier hvor artsbestemming ikke ble foretatt	2	258
Sum	60	2468

Mengdeforholdet mellom makrellterne og rødnebbterne ble estimert i 48 kolonier, tilsvarende 1882 par. I disse koloniene fordelte artene seg på følgende måte:

Rødnebbterne	1796 par	95.4 %
Makrellterne	86 par	4,6 %
Sum	1882 par	100.0 %

Dersom man antar at mengdefordelingen mellom artene er den samme i hele materialet, vil man få følgende:

Estimert antall par rødnebbterne:	$2468 \cdot 0.954 =$	2355
Estimert antall par makrellterne:	$2468 \cdot 0.046 =$	113
Sum		2468

Kolonistørrelsen fordelte seg på følgende måte, når hele materialet er behandlet under ett (Fig. 4):

Antall par/koloni:	4-8	9-16	17-32	33-64	65-128	129-256
Antall kolonier:	7	16	18	10	4	5
Gjennomsnittlig antall par/koloni:	41					

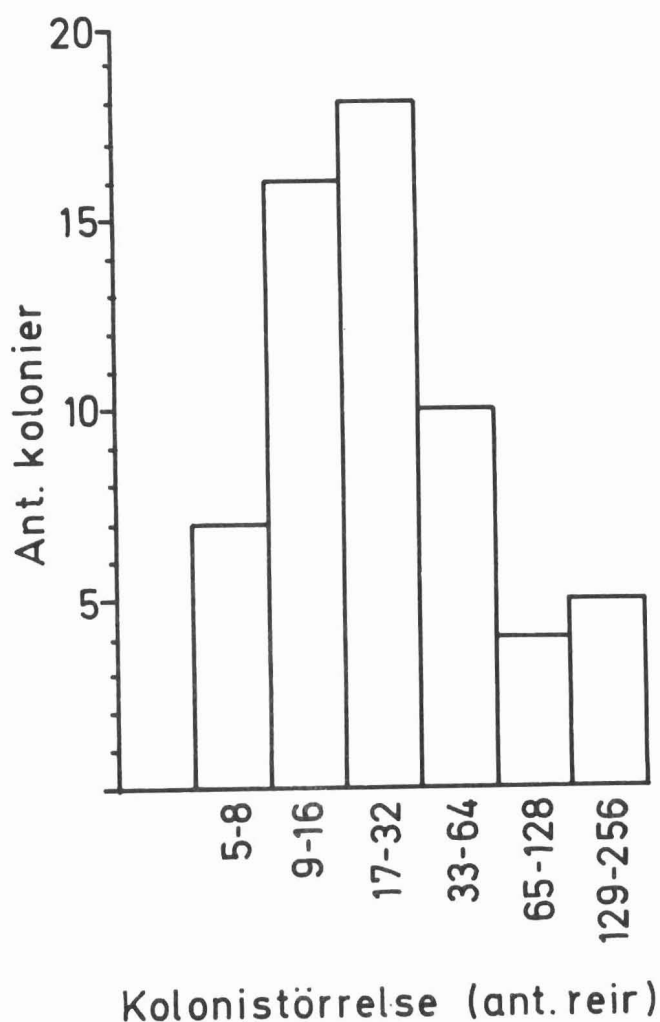

Fig. 4. Hyppighetsfordeling over kolonistørrelse hos terne, Sterna sp.
Antall kolonier: 58. Gjennomsnittlig antall reir pr. koloni: 41.

Våre observasjoner tyder på at det i tillegg til de forplantningsdyktige individene finnes en del som ennå ikke er kjønnsmodne (disse har en litt annen fjærdrakt). Dessuten vil man ved å telle antall reir med egg eller unger underestimere bestanden, spesielt i små og spredte kolonier. Dersom man antar at disse to faktorene tilsammen utgjør ca. 10% av totalbestanden, vil den totale bestand i området ligge på ca. 5500 individer.

Siden kvantitative data for terne i Norge er sparsomme, er det vanskelig å vurdere tallmaterialet. Men de få opplysninger som foreligger tyder på at for rødnebbterne er Froøyene et meget viktig hekkeområde, spesielt i Sør-Norge. Flere forhold gjør at hekkeområdene for denne arten bør beskyttes. Ingen andre fuglearter har så lang trekkvei som rødnebbterna, idet den overvintrer i Antarktis. Den er derfor utsatt på trekket, kanskje særlig overfor miljøgifter i sterkt forurensede kystområder. Dessuten spiller nærings- og værforhold stor rolle i hekketida. F.eks. forlot samtlige terner reir og unger på Froøyene i 1974 på grunn av en uværperiode i slutten av juli (ifølge lokale kilder). Ternekoloniene er også utsatt overfor vedvarende forstyrrelser, bl. a. ved uvetting eggssanking samt øket ferdsel i ferietida. Dette gjelder i særlig grad i Sør-Norge.

Teiste

Arten hekker i steinurer og større og mindre bergsprekker overalt hvor hekkemulighetene er tilstede. Samtlige teister som ble observert liggende på sjøen utenfor hekkestedet samt sittende på land ble notert. På denne måten ble i alt 1951 individer registrert. Teisten har for vane å legge seg i flokker på sjøen om kvelden i godt vær. Dette er antakelig en sosial adferd som er lite kjent. Våre observasjoner tyder på at ved å telle slike flokker vil man komme opp i et antall som tilsvarer det dobbelte av det man får ved å taksere fuglene om dagen langs hekkestedene. Dette forhold ble spesielt undersøkt på Halten hvor det hekker store mengder teister i moloanlegget. Her ble 470 teister talt opp om kvelden mot bare 234 om dagen. Man kan anta at om dagen befinner en del av teistene seg på reirene mens en del er ute på sjøen for å fiske.

Bortsett fra ved moloen på Halten, hadde vi ikke anledning til å foreta en fullstendig optelling av flokker om kvelden. Vårt observasjonsmateriale fordelte seg på følgende måte:

	Talt om dagen langs land	I flokker på sjøen om kvelden
Moloanlegget ved Halten	234 ind.	470 ind.
Halten forøvrig	70 ind.	
Froøyene unntatt Halten	1647 ind.	285 ind.
Sum	1951 ind.	

Dersom man forutsetter at man ved en vanlig telling om dagen bare får halvparten av teistene, skulle den totale bestand innen det undersøkte området ligge på ca. 3900 individer eller litt under 2000 hekkende par. Hvis denne antakelsen ikke holder, skulle et minimumstall for bestanden ligge på 1647 individer + 470 individer + 70 individer = 2187 individer.

Etter det som er kjent i litteraturen er det sannsynlig at Froøyene har Skandinavias største konsentrasjon av teiste, et forhold som også Haftorn (1971) antar. Teisten har gått sterkt tilbake flere steder i det sydlige Norge, sannsynligvis på grunn av villminken.

Smålom

Våre observasjoner av smålom var sannsynligvis av hekkende individer, noe som skulle tyde på at det hekker omkring 10 par i området. Positive bevis for hekking ble funnet i tre tilfeller. Smålomen hekker i mindre ferskvannsdammer inne på øyer og holmer, men søker sin næring på sjøen. Tilgangen på hekkeplasser (ferskvannsdammer) synes å være en begrensende faktor for smålombestanden i området.

Siland

Denne hekker spredt over hele området, men hekkebestanden var vanskelig å anslå fordi det under vår observasjonsperiode var samlet store mengder ikke-hekkende siland i området. Dette er fugler som kommer til å myte i området senere på sommeren.

Storspove

Enkelte par hekker på de største øyene i området, anslagsvis 5 til 10 par. Storspoven forekom samtidig på trekk, slik at det kunne være vanskelig å skille ut de stasjonære individene. I alt ble 45 individer observert i juli 1974 som vi antok ikke hekket.

Lunde

Gisvold (1955) fant ett eller i høyden 2-3 par hekkende på Saløyene ca. 1954. Dette er det eneste sikre hekkested for arten i Sør-Trøndelag. Vi observerte i alt 26 voksne individer spredt omkring på Froøyene i 1974, de fleste parvis. Ved Saløyene ble to par observert, noe som tyder på fortsatt hekking der. Det er sannsynlig at også de andre observasjonene var av hekkende fugler. Bestanden på Froøyene skulle i så fall ligge på minimum 13 par.

Hekkende spurvefugler

De mest vanlige småfuglartene var skjærpiplerke og steinskvett, som fantes spredt over hele området. På enkelte av de større øyene som Kunna, Sauøya og Risøya hekker en del heippiplerke. Linderle fantes spredt og sannsynligvis hekkende. Bergirisk fantes på enkelte av de største øyene. Hvor stor del av observasjonene som var av hekkende fugl er vanskelig å si, men nettopp flyvedyktige unger ble i hvertfall sett på Risøya. Lærke ble bare påtruffet på Risøya hvor fire syngende hanner ble observert. Stær hekket ofte i steinurer, bl. a. sammen med småskarv. Denne arten utgjør utvilsomt et fast innslag i skjærgårdens naturlige fuglesamfunn. Noen få par gråspurv hekket på Sauøya og Halten.

Kråke hekket spredt over hele området. Den tar en god del sjøfuglegg. Spesielt småskarv og teiste så ut til å være utsatt. I flere tilfeller ble den observert mens den krøp inn i steinura eller bergsprekker for å hente teistegg. At kråka har noen særlig negativ betydning for sjøfuglbestanden er neppe sannsynlig, men kan ikke utelukkes.

Noen få par ramn, kanskje 2-3, hekker i området, bl. a. på Kunna.

Skjære sees nå og da ved bebyggelsen i området. Ett par forsøkte hekking i et naust ved Halten fyr 1974.

Sjeldnere hekkefugler

Gravand

Ett par og ett enslig individ ble observert 22. april 1973 ved Sauøy, og ett individ på Finnværøy 8. juli 1974. I samlingene ved DKNVS, Museet i Trondheim finnes egg som er innsamlet fra Froøyene.

Vandrefalk

Arten hekket så og si årvisst i området Sauøy - Halten helt frem til slutten av 1950-åra. Siden den tid er den ikke påvist hekkende.

Hubro

En god del oppgulp-boller ved flere bergkløfter på Kunna ble funnet 20. april 1973. Disse stammet sannsynligvis fra hubro. Arten var ikke ukjent for lokalbefolkningen på Sauøy for 10-20 år siden. Den skal ha hekket på Kunna.

Jordugle

Minst ett par ble observert på Sauøy 19.-22. april 1973. Enkeltindivider ble dessuten sett 9. juli 1973 på Kunna, 7. juli 1974 på Risøya og 13. oktober på Sauøya. Ikke flyvedyktige unger skal være sett av lokalbefolkningen på flere av de største øyene.

Arter som forekommer utenom hekkesesongen

Øyer og holmer som ligger et stykke fra fastlandet spiller ofte en betydelig rolle som raste- og furasjeringsplasser for fugl under trekket vår og høst. Dette synes også å være tilfelle for Froøyene, selv om observasjonsmaterialet fra disse årstidene er begrenset. Spesielt på Halten er det observert store mengder fugl av en lang rekke arter i trekketidene.

Enkelte arter overvintrer i området. Dette gjelder spesielt sjøfugl som her finner rikelig med næring i sjøen (oppvekstområde for fiskeyngel). Begge skarvartene finnes i området i betydelig antall gjennom hele vinteren, sammen med ærfugl, havelle, teiste og de to største måkeartene.

Observasjoner tyder på at også enkelte vadearter overvintrer, bl. a. fjæreplytt, storspove og den islandske rasen av rødstilk.

Som trekklokalitet for vadere har området begrenset betydning, men et fåtall arter opptrer tydeligvis regelmessig og i betydelig antall. Dette synes å være tilfelle for heilo, steinvender, storspove og fjæreplytt.

Observasjonsmateriale fra en tur til området i september 1974 er vist i Tabell 4. Følgende arter er ikke tatt med på listen: ærfugl, teiste, måker, kråke, trost og en del mindre spurvefugler.

Gulneblom

Tre individer i forskjellige stadier av draktskifte observert 22. april 1973 rett nord for Sauøy. To individer i overgangsdrakt observert 23. april 1974 ved Gjæsingen. Dessuten 2 individer i full sommerdrakt rett syd for Kunna 11. oktober 1974.

Smålom

I tidsrommet 19.-23. april 1973 ble 12 individer (derav fem i vinterdrakt) observert i området Sauøy - Finnværet.

Tabell 4. Observasjonsliste fra Froøyene, 13. -15. september 1974

Skarv, <u>Phalacrocorax</u> sp.	1 481 (min.)
Hegre, <u>Ardea cinerea</u>	30
Stokkand, <u>Anas platyrhynchos</u>	3
Siland, <u>Mergus serrator</u>	1 279
Grågås, <u>Anser anser</u>	29
Tårnfalk, <u>Falco tinnunculus</u>	2
Tjeld, <u>Haematopus ostralegus</u>	8
Heilo, <u>Pluvialis apricaria</u>	ca. 100
Steinvender, <u>Arenaria interpres</u>	89
Enkeltbekkasin, <u>Gallinago gallinago</u>	11
Storspove, <u>Numenius arquata</u>	28
Islandsrødstilk, <u>Tringa totanus robusta</u>	4
Polarsnipe, <u>Calidris canutus</u>	1
Fjæreplytt, <u>Calidris maritima</u>	85
Myrsnipe, <u>Calidris alpina</u>	4
Tyvjo, <u>Stercorarius parasiticus</u>	27
Ravn, <u>Corvus corax</u>	2
Fuglekonge, <u>Regulus regulus</u>	1
Snøspurv, <u>Plectrophenax nivalis</u>	15

Havhest og havsule

Ifølge opplysninger fra fiskere (B. Werkland, T. Støen) observeres disse artene ute på bankene vest for Froan til forskjellige tider på året.

Natthegre

Ett individ skutt ved Nordbuan 30. mars 1929. (Oppbevares i samlingene ved DKNVS, Museet, Trondheim).

Havelle

Arten ble observert i tiden 19.-23. april 1973 helt vanlig, parvis eller 4-5 individer sammen, de fleste steder i øygruppen. Ikke særlig tallrik. Ved Halten ble dessuten en enslig utfarget hann sett 15. juli 1974.

Sjørre

Opptatte i ovennevnte tidsrom i omtrent samme antall som havella, muligens noe vanligere. 8. juli 1974 ble fem hanner under myting sett ved Nordbuan.

Praktærfugl

En juv. hann ble observert rett nord for Sauøy 22. april 1973. Ifølge Haftorn (1971) skal en enslig stegg ha hatt tilhold i fire år sammenhengende ved Halten i slutten av 1950-åra.

Siland

Allerede i juli var store mengder ikke-hekkende siland samlet i området i større og mindre flokker. I alt ble 54 flokker observert. Den ene av disse var av størrelsesorden 1000 individer. På grunn av kort observasjonstid ble den ikke opptalt. De øvrige flokkene talte tilsammen 1600 individer. Muligheten for dobbelt-tellinger forelå utvilsomt. På den annen side må en regne med at en rekke flokker ble oversett. Flokkene lå ofte meget konsentrert mellom små holmer og skjær. Vi antar at minst, $2\frac{1}{2}$ tusen silender var samlet innen undersøkelsesområdet i dette tidsrommet. Dette er eksempel på regulært mytetrekk, dvs. fugl som fra store områder samles for å myte hale- og svingfjær på avgrensede lokaliteter. Tilsvarende trekk er kjent for flere andefugler.

Mytingen foregår i august - september. For å få bedre oversikt over bestanden av mytende fugl, foretok vi en tur til området i midten av september. Dessverre var mytesesongen på den tid allerede avsluttet og fuglene var igjen flyvedyktige. Konsentrasjonen av silender var tydelig

større enn i juli, men en total opptelling bød på store metodiske problemer. Bestanden lå ganske klart over det tall vi kom fram til på grunnlag av tellingene i juli, og talte utvilsomt flere tusen individer.

Ansamlinger av mytende siland er kjent bl. a. fra Møre, men myteplasser av tilsvarende størrelse som det som finnes på Froøyene er ikke påvist i vårt land, etter det vi vet. Det er kjent at slike myteplasser er ytterst tradisjonelle, og bevaring av disse har derfor stor betydning for arten. Siden fuglene ikke er flyvedyktige under myteperioden, er de utsatt overfor forstyrrelser.

Ringgås

Ett enslig individ ble sett ved Blåskjæra nord for Finnværet 11. oktober 1974.

Jaktfalk

En stor falk, sannsynligvis jaktfalk, ble sett mellom Sauøy og Finnværet den 22. april 1974. En ettårig ungfugl ble sett på Kunna 9. juli samme år. Funn av byttedyrrester tydet på at den hadde fast tilhold i området.

Tårnfalk

To individer ble sett over Kunna 15. september 1974. Opplysninger fra lokalbefolkningen tyder på at denne besøker området årvisst under trekket. Den jakter i stor utstrekning på vånd.

Dvergfalk

Ett individ ble sett over Sauøy 22. april 1973.

Småspove

Denne arten forekom på trekk i små flokker i juli. Tilsammen ble 81 individer observert under vår observasjonsperiode sommeren 1974.

Steinvender

Arten ble observert i september på trekk. De største flokkene var på ca. 50 og 30 individer. Tilsvarende flokker av denne arten er ikke vanlig på Trøndelagskysten. Høsttrekket av denne arten skjer relativt tidlig. Således kulminerer trekket på Revtangeni i Rogaland i tiden 15. august - 15. september (Haftorn 1971).

Fjæreplytt

Av ukjente årsaker forekom det betydelige mengder fjæreplytt på Froan i juli 1974. Dette kan tenkes å representere ikke-hekkende individer eller ♀♀ som etter klekkingen i høyfjellet har forlatt hekkplassene og trukket mot kysten. I alt ble 252 individer observert i dette tidrommet. Flokkene varierte i størrelse fra noen få individer til over 50. De tre største flokkene besto av 41, 55 og 67 individer.

Også om høsten forekommer fjæreplytten i betydelige mengder på Froøyene. Både i september og oktober er flokker på 50-100 individer sett, spesielt i den sistnevnte periode. Tilsammen dreier det seg utvilsomt om tusenvis av individer, selv om opptelling ikke ble foretatt.

Andre vadere

Foruten de observasjonene som er ført opp i Tabell 3, kan nevnes: Enkeltindivider av vipe (2 stk.), myrsnipe (4 stk.) og brushane (1 stk.) ble observert i de nordlige deler av området 8.-11. juli 1974. En rugde ble sett på Sauøy 21. april 1974.

Storjo

To individer ble skutt på Frohavet i juni-juli 1940 og 1941 (E. Barth 1954). Observert av S. Haftorn samme sted 24. mai 1963. Arten skal ifølge fiskerne på Sauøy sees sporadisk hvert år ute på havet, særlig i sommerhalvåret.

Polarmåke

En juv. observert ved havna på Sauøy 11. oktober 1974 sammen med gråmåke og svartbak.

Hettemåke

En ad. og en juv. ble sett på Sauøy 19. april 1974.

Alkekonge

Ett enslig individ ble sett nord for Kunna 12. oktober 1974. Ifølge opplysninger fra folk på Sauøy skal arten være vanlig i vinterhalvåret i varierende antall.

Tyrkerdue

Ett individ ble sett ved bebyggelsen på Sauøy 21. april 1973.

Ringdue

Ett individ på en holme sør for Sauøy 19. april 1973 og ett individ ved Ørnøya 10. juli 1974.

Kaie

Ett individ ble sett på Sauøy 21. april 1973.

Pattedyr

På grunn av Froøyenes isolerte beliggenhet er pattedyrfaunaen i området meget sparsom. De få artene som finnes er alle i større eller mindre grad tilpasset et liv i tilknytning til vann (unntatt pinnsvin som er innført). Et viktig moment er at villminken ikke finnes i området. Dette gjør at øygruppen står i en særstilling langs denne delen av vår kyst.

De pattedyrartene som finnes vil omtales nedenfor.

Havert, Halichoerus grypus

Allerede så tidlig som i 1870-åra var det kjent at det fantes en bra havertbestand ved Froøyene, anslagsvis 5-6 hundre dyr. Etter den tid gikk stammen jevnt tilbake og nådde et minimum etter siste verdenskrig på grunn av hard beskatning. Etter at arten ble totalfredet i 1953 har stammen igjen nått en betydelig størrelse. Undersøkelser over selenes forekomst langs norskekysten som ble foretatt i 1963 av Per Øynes viste at ca. 300 hunner kastet ungene ved Froøyene. Ifølge den samme undersøkelsen utgjorde dette ca. halvparten av den totale selbestand i Norge (Øynes 1964).

Under våre sjøfuglundørsøkelser sommeren 1974 observerte vi daglig havert i varierende antall (sjelden mer enn 2-3 individer samlet) i området Halten og øyene Kunna, Lyngøyene og Kalvene. Tilsammen ble minst 30 individer observert i denne perioden.

I dagene 11.-12. oktober foretok vi en opptelling av havertunger i den nordlige delen av øygruppen. I alt ble 97 unger funnet. Alle alders-trinn ble funnet, fra helt nyfødte til ca. 4 uker gamle. Fordelingen av aldersgruppene skulle tilsi at vi var i området omtrent i midten av kaste-perioden. Denne varer fra ca. midten av september til ca. midten av november.

For å kunne beregne den totale kastebestand innen området må man ha informasjon om hvor lenge ungene ligger på skjæret (dette varierer

mellom ulike populasjoner), og om det nøyaktige forløp av kasteperioden, dvs. den nøyaktige lengde av kasteperioden samt medianen i fordelingen (toppen i kasteperioden). Variasjon i kasteforløpet mellom de ulike øygruppene vil også være av betydning. Informasjon om disse forhold er mangelfull i norske havertpopulasjoner, men i England er grundigere undersøkelser foretatt (Coulson & Hickling 1964).

En del unger hadde allerede gått på sjøen da vi foretok opptellingen 11.-12. oktober (opplysninger fra lokale kilder). Hvis vi antar at vi var tilstede omtrent i midten av perioden og at kastehyppigheten er normalt fordelt innen det undersøkte området, skulle tellingen tilsvare en kastebestand på 200-250 hunner. Ifølge informasjon fra lokalbefolkningen skal det finnes kasteplasser langs hele den ytre del av sjærgården, også sør for det undersøkte området. Hvis vi skulle anslå hele Froøypopulasjonens størrelse så vil vi anta at 300 forplantningsdyktige hunner skulle representere et minimum. Ifølge engelske populasjonsundersøkelser (Coulson & Hickling 1964), skulle dette tilsvare en totalbestand på 1100-1200 dyr.

Steinkobbe, Phoca vitulina

Vårt sparsomme observasjonsmateriale av denne arten gir intet grunnlag for å vurdere bestandens størrelse. Den ble observert spredt over store deler av øygruppen. Særlig syntes den å foretrekke de mere beskyttede områdene sør i området omkring de noe større øyene. Øynes (1964) anslår den totale bestanden av steinkobbe på Froøyene til ca. 400 dyr. Til sammenlikning kan nevnes at for hele fylket er bestanden anslått til ca. 500 dyr, og for hele landet 3500 dyr.

Andre pattedyr

Oter, Lutra lutra, har alltid forekommet på Froøyene, men jakt og fangst har sannsynligvis holdt bestanden nede. Dens status i dag er det vanskelig å ha noen formening om, men lokale kilder oppgir at den skal ha fast tilhold bl. a. på Kunna, hvor storsteinet ur skulle by på gunstige lokaliteter for arten.

På nesten alle øyene og holmene fantes vånd, Arvicola terrestris. I 1974 var bestanden svært god, noe utallige ganger og hull i jorda tydet på.

På Sauøya fantes pinnsvin, Erinaceus europaeus, i betydelig antall. Denne arten er innført og finnes ikke på de andre øyene.

Andre ville pattedyr fantes ikke, heller ikke padder eller krypdyr.

KONKLUSJON

Froøyene med omkringliggende gruntvannsområde er et stykke skjærgårdsnatur av betydelig størrelse og som geografisk og faunistisk kan betraktes som en enhet. Området kan karakteriseres ved isolert beliggenhet, liten menneskelig påvirkning, høy produktivitet og rik fauna.

Vi vil fremheve følgende faktorer som betydningsfulle ved vurdering av fugle- og pattedyrfaunaen i området:

- 1) Hekkeområde for sjøfugl. De viktigste artene er storskarv, teiste, grågås og rødnebbterne. Hekkebestanden av disse artene alene setter området i særstilling i sydnorsk sammenheng (muligens også i landsmålestokk).
- 2) Leve- og yngleområde for sel. Ca. halvparten av den norske havertbestand yngler i området ifølge de foreliggende undersøkelser. Det finnes også en betydelig bestand av steinkobbe i området.
- 3) Myteområde for siland. Flere tusen silender samles i Froøyene for myting i juli-august. I denne tiden er fuglene særlig utsatt overfor forstyrrelser.
- 4) Trekk og overvintringsområde for sjøfugl. Høst og vår benyttes området i stor utstrekning som raste- og furasjeringsområde for gjess, hovedsakelig grågjess. Som overvintringsområde er Froøyene særlig betydningsfull for skarv, mest småskarv. Disse samles her både fra nordlige og sydlige hekkeområder. Årsaken er utvilsomt den rike næringstilgangen i sjøen.
- 5) Villmink finnes ikke i området. Denne arten som er ny for norsk fauna har stor negativ innflytelse på den naturlige skjærgårdsfauna og finnes i dag over størstedelen av vår kyst.

Både som naturtype og som referanseområde for økologisk forskning burde det være av stor betydning å bevare områdets naturlige produktivitet og egenart for etterslekten. En slik målsetting kan bare la seg

gjennomføre dersom primærproduksjonen og det naturlige mangfold i de marine og littorale økosystem i området opprettholdes. Sjøen danner grunnlaget for den faunistiske rikdom i dette ellers karrige kystområdet. Den stadig tiltakende forurensning og negative påvirkninger forøvrig av sjø- og strandområder kan forventes å spille en avgjørende rolle også ved forvaltningen av slike områder som Frøøyene i framtida. Det er videre av betydning å verne om hekkeområdene for sjøfugl (spesielt de kolonihekkende artene) samt kasteplassene for havert.

Vi ønsker å peke på at etter våre vurderinger synes ikke verneinteressene å stå i motsetningsforhold til utøvelse av den naturlige næring i området slik denne drives i dag. Opprettholdelse av bosettingen i området burde derimot ansees som ønskelig.

LITTERATUR

- Barth, E.K. 1968. The circumpolar systematics of Larus argentatus and Larus fuscus with special reference to the Norwegian populations. Nytt Mag. Zool. 15, Suppl. 1: 1-50.
- Coulson, J.C. & G. Hickling. 1964. The breeding biology of the grey seal, Halichoerus gryphus (Fab.), on the Farne Islands, Northumberland. J. Anim. Ecol. 33: 485-512.
- Haftorn, S. 1971. Norges fugler. Universitetsforlaget. 862 pp.
- Nordhagen, R. 1917. Planteveksten paa Froøne og nærliggende øer. K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1916, Nr. 8: 1-151.
- Suul, J. & O. Frengen. Udatert. Undersøkelser på Trøndelagskysten sommeren 1974. Stensilert rapport. 55 pp.
- Øynes, P. 1964. Sel på norskekysten fra Finnmark til Møre. Fiskets Gang 50: 694-707.

